

(1910—1975)

Hódmezővásárhelyen született, az egyetemet Szegeden végezte, Sik Sándor tanítványa volt. Három éven át gyakornok a szegedi egyetemen. 1942-ben Budapestre került, ahol könyvkiadónál és szerkesztőségekben dolgozott. Lektor volt az Athenaeumnál, majd 1945 után az Új Idők könyvkiadóvállalatnál. Cikkei, esszéi, kritikái az *Erdélyi Helikonban*, a *Diáriumban*, a *Pászortűzben*, a *Sorsunkban*, a *Vigiliában*, valamint Zilahy Lajos folyóiratában, a *Hídban* jelentek meg. Az ötvenes években műszaki munkát végzett könyvkiadónál. Legtermékenyebb időszaka az a néhány esztendő volt, amikor a budapesti *Látóhatár* szerkesztőségében dolgozott a lap megszűntéig, 1971-ig. Tehetséggel, lelkesedéssel, szeretettel végezte segéd szerkesztői munkáját. Nem kis része volt abban, hogy a külföldi magyarok számára készülő folyóirat elevenen, frissen és színvonalasan képviselte a hazai irodalmat.

Élete nagyobb felét tehát a fővárosban élte le, de érzelmileg nem szakadt el szülőkebb pátriájának és szegedi éveinek irodalmi hagyományaitól. Huszonhét éves korában antológiát állít össze *Szeged a régi magyar irodalomban* címen, a Juhász Gyula összegyűjtött verseinek első poszthumusz kötetei is az ő nevéhez fűződnek. Utószavakat írt Móra Ferenc műveire, vásárhelyi vonatkozású etnográfiai kötetet szerkesztett. Főműve pedig az a sokoldalú és gazdag szöveggyűjtemény (*Juhász Gyula 1883—1937*), amely korabeli vallomások, életrajzi dokumentumok, tanulmányok és korabeli kritikák alapján mutatja be a költő életét és pályáját. Ez a fontos kötet szaktudományunk egyik nélkülözhetetlen forrásmunkája.

Vargha Kálmán

Rákóczi Művei kritikai kiadása megindulásáról

Rákóczi fejedelem tényleges politikai, államszervezői tevékenységének és irodalmi munkásságának elmélyültebb megismerését, a társadalmi gondolat és nemzeti művelődés eredőinek a korai felvilágosodással összefüggésben történő vizsgálatát, az író Rákóczira vonatkozó marxista tanulmányokat, a feldolgozó és értékelő munkát régóta késlelteti a forrás- és szövegkiadások hiánya, a fejedelmi kuruc kancellária s levéltári iratok határainkon belüli s túli szétszórtsága. Legérzékenyebben Rákóczi művei kiadásának évszázados megoldatlansága. Két és fél évszázad óta — csak kevesek által ismert — kéziratban maradt munkák, jobbára elavult kiadások s némely megbízhatatlan fordítások, itthon csupán mikrofilmen hozzáférhető szerzői kéziratok, a kutatások nehézsége, egyenetlensége — íme, ez jellemzi a jelenlegi helyzetet. A szerző halála után a Rákóczi-kéziratok viszontagságos sorsa, majd a bécsi cenzúra tilalma, azután a feudális-konzervatív akadémiai körök tudománypolitikája és tudós generációk mulasztása következtében alakult ki ez a tarthatatlan állapot.

A Magyar Tudományos Akadémia Történelmi Bizottsága 1875-ben tervbe vette II. Rákóczi Ferenc összes munkáinak kiadását, de egy év múlva lemondott erről a tervéről, s csak az Archivum Rákóczianum csonka sorozata valósult meg belőle. A felszabadulás után az ötvenes—hatvanas években szintén fölmerült Rákóczi egyes művei kiadásának gondolata, de megoldatlan belső viták miatt a megvalósulásig nem jutott el.

A jelenlegi vállalkozás méretei szerényebbek: ez év folyamán megalakult szerkesztő bizottság (*Benda Kálmán, Esze Tamás, Gyenis Vilmos, Heckenast Gusztáv, Hopp Lajos* sorozatszerkesztő, *Köpeczi Béla* szerkesztő bizottsági elnök, *R. Várkonyi Ágnes* sorozatszerkesztő) tervei realisabbak. A tervezett Rákóczi-kiadás nem terjed ki a szerző összes műveire. Rákóczi Műveinek kritikai kiadása a főművekre s jórészt hozzáférhetetlen francia és latin nyelvű kéziratok és magyar fordításuk szövegének tudományos igényű kiadására korlátozódik. Az akadémiai új Rákóczi-sorozat kötetei főbb nyelvűek lesznek, attól függően, hogy a szerző az alapszöveget csak latinul (*Confessio, Meditationes Anni 1723*), csak franciául (*Mémoires, Réflexions...*) vagy mindkét nyelven (*Meditationes — Méditations, Tractatus de potestate — Traité de la puissance, Admonitiones — Decrets, Aspirations — Aspirations*) írta. Az utóbbi esetben a keletkezéstörténet menete, a szerzői időrend dönti el, hogy a magyar fordítás a latin vagy a francia változattól készül-e.

Rákóczi Művei kritikai kiadásának tervezete az 1973. évi együttes vitaüléseken elfogadott javaslat és előzetes megbeszélések alapján 1974 tavaszára elkészült, s május 3-án az MTA Szövegkiadási Bizottsága elé került. A javaslat-tervezetet a szerkesztő bizottság elnöke és a sorozatszerkesztők terjesztették elő. A vitában részt vettek: *Nagy P., Klaniczay T., Stoll B., Benda*